

پایان نامه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی

عنوان:

معرفی و بررسی آثار و دیوان رشید یاسمی

استاد راهنما:

دکتر مریم خلیلی جهانتیغ

استاد مشاور:

دکتر محمد بارانی

تحقیق و نگارش:

فراست پیروزی نژاد

بهمن ۱۳۹۱

باسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان "معرفی و بررسی آثار و دیوان رشید یاسمی"، قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی توسط دانشجو فراست پیروزی نژاد با راهنمایی استاد پایان نامه دکتر مریم خلیلی جهانتیغ تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می‌باشد.

فراست پیروزی نژاد

این پایان نامه ۴ واحد درسی شناخته می‌شود و در تاریخ ..... توسط هیئت داوران بررسی و درجه ..... به آن تعلق گرفت.

تاریخ	امضاء	نام و نام خانوادگی	
		دکتر مریم خلیلی جهانتیغ	استاد راهنما:
			استاد راهنما:
		دکتر محمد بارانی	استاد مشاور:
			داور ۱:
			داور ۲:
			نماینده تحصیلات تکمیلی:

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب **فراست پیروزی نژاد** تعهد می‌کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است. کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می‌باشد.

فراست پیروزی نژاد

امضاء

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم که همواره به برکت وجود آنها، نظر لطف خداوند

شامل عالم گردیده است. از لطف و محبت بی‌دریغشان سپاسگزارم و

همواره سلامتی و شادکامی آنان را خواهانم.

سپاسگزاری

سپاسگزارم از خداوند رحمان و رحیم که با الطاف بی‌پایان خود مرا یاری کرده و از او می‌خواهم که همواره موجبات پیشرفت و سربلندی‌ام را فراهم گرداند. سپاس از استاد راهنمای مهربان و بزرگوام سرکار خانم دکتر مریم خلیلی جهانتیغ و سپاس از استاد مشاور عزیزم آقای دکتر محمد بارانی که با سعه‌ی صدر و زحمات بی‌دریغشان سختی‌های این راه را برایم هموار کرده و در تمام مراحل نگارش پایان‌نامه مرا هدایت نمودند. به یمن وجود این عزیزان بود که انجام این پایان‌نامه میسر گردید.

سپاسگزارم از اساتید محترم آقای دکتر محمد علی اویسی و دکتر محمد امیر مشهدی که زحمت داوری پایان‌نامه را بر عهده گرفتند. سپاسگزارم از آقای دکتر محمد علی زهرا زاده که در این راه از لطف ایشان نیز بهره‌مند گردیدم همچنین قدردانی می‌کنم از آقای دکتر نورمحمدی استاد محترم گروه زبان و ادبیات انگلیسی که با وجود مشغله‌های بسیار مرا یاری نمودند و تشکر می‌کنم از آقای مهربانی به خاطر کمک‌های فراوانشان در انجام این پژوهش.

سپاسگزارم از پدر و مادر و خواهران و برادران عزیزتر از جانم که همواره با تمام وجود مشوق و حامی من بوده‌اند.

در پایان از دوستان عزیزم خانم دکتر فاطمه صواب، لیلا جوادی زاده، سهیلا کرونسی، رعنا جمشید بیگی، فروزان ذهابی، خانم دکتر زهرا صادقی، زیبا کیانی، عالیه امیری نژاد، زهره شجاع پور، اعظم رضانی، محدثه طهماسبی، اسما شمس الدینی، سمیه حمید پناه، مریم باغفلکی و مریم نصیری و سایر عزیزانی که در ابتدا تا انتهای راه مرا یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

چکیده:

تاریخ فرهنگ و تمدن هر ملت برآمده از افکار و رفتار جمیع آن ملت، به ویژه بزرگان و نخبگان آن است. برای شناخت بهتر سرزمین مادری و آگاهی از چند و چون داشته‌های آن، نخستین گام شناخت بزرگان و تأسی به آنهاست. رشید یاسمی از شاعران، محققان و پژوهشگران معاصر و به نام ادب فارسی است که آثار فراوانی را در عرصه‌ی علم و ادب، اعم از شعر و نثر و ترجمه به ثمر رسانید. دیوان اشعارش بالغ بر ۲۰۰۰ بیت است که در آن به شیوه‌ای اصولی به موضوع نوآوری در شعر فارسی اندیشید و کوشید که رنگ تازه‌ای به سخن خود بدهد. شعر او ترکیبی از ادب کلاسیک و معاصر است. او در عین شناخت ادب کهن فارسی نوگراست و ذهنی شیفته اندیشه‌های بکر دارد و می‌خواهد علاوه بر حفظ اصالت‌ها و سنت‌ها بدعت گزار باشد. او با کمک عناصر سازنده چون زبان، موسیقی، صورخیال و عاطفه به آرایش سخن خود پرداخته و سخن شاعرانه‌ی خود را خلق می‌کند. سخن رشید از نظر معنی و مضمون درس اخلاق و فضیلت است و در این راستا در برگردان آثار شاعران و نویسندگان سعی در نشر اندیشه و جهان‌بینی اسلامی خود داشته است. در این پژوهش علاوه بر بررسی آثار و خدمات رشید به شیوه تحلیل محتوایی به بررسی عناصر بنیادین شعر او پرداخته و در این راستا چگونگی بروز و نمود هر کدام از عناصر یاد شده و نیز میزان توانایی‌های شاعر در به کارگیری آنها مورد بحث و تحلیل قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: رشید یاسمی، زبان، موسیقی، صورخیال، عاطفه و درونمایه

فصل اول کلیات ۱

۱-۱- تعریف مسأله و بیان سؤال‌های اصلی تحقیق ۲

۲-۱- سؤالات تحقیق ۲

۳-۱- فرضیه‌ها ۲

۴-۱- هدف‌ها ۲

۵-۱- روش انجام تحقیق ۳

۶-۱- شرح حال رشید یاسمی ۴

۶-۱-۱- شجره‌نامه خاندان یاسمی ۸

۶-۱-۲- سالشمار زندگانی رشید یاسمی ۹

۷-۱- آثار رشید یاسمی ۱۰

۷-۱-۱- تألیفات ۱۱

۷-۱-۲- تصحیح و تحشیه و انتخاب ۱۱

۷-۱-۳- ترجمه ۱۲

۷-۱-۴- مقالات ۱۲

۸-۱- نظر معاصران رشید یاسمی درباره او ۱۳

۹-۱- نگاهی کوتاه به ادب معاصر ایران از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۳۲ ..... ۱۶

۱۰-۱- اوضاع سیاسی و اجتماعی و اقتصادی عصر رشید ۱۸

۱۰-۱-۱- اوضاع سیاسی ۱۸

۱۰-۱-۲- اقتصاد ۲۰

۱۰-۱-۳- اوضاع اجتماعی ۲۱

۱۰-۱-۴- اوضاع ادبیات ۲۲

۱۱-۱- موسسات فرهنگی و نشریات ادبی در بین سال‌های ۱۳۲۰ - ۱۳۰۰ / ۱۹۴۱- ۱۹۲۱ ..... ۲۳

- ۲۳ ..... ۱-۱۱-۱- فرهنگستان
- ۲۴ ..... ۲-۱۱-۱- نشریات
- ۲۴ ..... ۱-۲-۱۱-۱- شفق سرخ
- ۲۵ ..... ۲-۲-۱۱-۱- ارمغان
- ۲۵ ..... ۳-۲-۱۱-۱- بهار
- ۲۵ ..... ۴-۲-۱۱-۱- نوبهار
- ۲۶ ..... ۵-۲-۱۱-۱- ایرانشهر
- ۲۶ ..... ۶-۲-۱۱-۱- نامه فرهنگستان
- ۲۶ ..... ۷-۲-۱۱-۱- مجله دانشکده
- ۲۷ ..... ۳-۱۱-۱- گروه سبزه و ربعه
- ۲۸ ..... ۴-۱۱-۱- رازنوگرایی رشید یا نیما
- ۳۰ ..... ۱۲-۱- نشر
- ۳۰ ..... ۱-۱۲-۱- نشر تحقیقی یا دانشگاهی
- ۳۲ ..... ۲-۱۲-۱- خدمات رشید در باب فولکلور
- ۳۴ ..... ۳-۱۲-۱- معرفی و بررسی آثار رشیدیاسمی
- ۳۴ ..... ۱-۳-۱۲-۱- ادبیات معاصر
- ۳۶ ..... ۲-۳-۱۲-۱- دیوان مسعود سعد
- ۳۸ ..... ۳-۳-۱۲-۱- ترجمه کتاب آیین دوست یابی
- ۳۹ ..... ۴-۳-۱۲-۱- کرد و پیوستگی نژادی او
- ۴۰ ..... ۵-۳-۱۲-۱- مقدمه بر دو بیت‌های باباطاهر
- ۴۳ ..... ۶-۳-۱۲-۱- ترجمه کتاب چنگیزخان
- ۴۴ ..... ۷-۳-۱۲-۱- آیین نگارش
- ۴۶ ..... ۸-۳-۱۲-۱- ملل و نحل
- ۴۷ ..... ۹-۳-۲-۱-۱- ترجمه کتاب ایران در زمان ساسانیان
- ۴۸ ..... ۱۰-۳-۱۲-۱- دیوان سید احمدهاتف اصفهانی

- ۴۸ ..... (Epictete) ترجمه اندرزهای اپیکتتوس
- ۴۹ ..... شمس و طغرا. ۱۲-۳-۱۲-۱
- ۵۰ ..... گزیده اشعار فرخی سیستانی ۱۳-۳-۱۲-۱
- ۵۱ ..... ایران در زمان نادرشاه ۱۴-۳-۱۲-۱
- ۵۱ ..... ترجمه فلیسی ۱۵-۳-۱۲-۱
- ۵۲ ..... نصاب فردوسی ۱۶-۳-۱۲-۱
- ۵۳ ..... احوال ابن یمین ۱۷-۳-۱۲-۱
- ۵۵ ..... رشید یاسمی و ترجمه ۱۳-۱
- ۵۹ ..... لافونتن و جایگاه او در تجدد ادبی ایران ۱-۱۳-۱
- ۶۱ ..... درخت بلوط و نی ۱-۱-۱۳-۱
- ۶۲ ..... گوزنی که عکس خویش در آب دید ۲-۱-۱۳-۱
- ۶۴ ..... قطعه ی "شیر بیمار" از لافونتن ۳-۱-۱۳-۱
- ۶۸ ..... فریب ظاهر ۴-۱-۱۳-۱
- ۶۹ ..... رشید و چند شاعر دیگر ۲-۱۳-۱
- ۷۰ ..... گلدان شکسته ۱-۲-۱۳-۱
- ۷۱ ..... بنفشه ی محجوب ۲-۲-۱۳-۱
- ۷۱ ..... ترجمه ی منظوم چشمان تو از شارل لوگوفیک ۳-۲-۱۳-۱
- ۷۳ ..... ترجمه ی خر و بلبل از کریلف ۴-۲-۱۳-۱
- ۷۴ ..... اقتباس برگ ریزان از امیل لورا (امیل ورارن یا ورهارن) ۵-۲-۱۳-۱
- ۷۶ ..... فصل دوم زبان**
- ۷۷ ..... زبان چیست ۱-۲
- ۷۹ ..... سبک رشید ۱-۱-۲
- ۸۱ ..... ویژگی واژگانی ۲-۲
- ۸۱ ..... دایره واژگان ۱-۲-۲

- ۸۱ ..... واژگان عامیانه ۱-۱-۲-۲
- ۸۲ ..... واژگان متروک و منسوخ ۲-۱-۲-۲
- ۸۳ ..... اسم ۳-۱-۲-۲
- ۸۳ ..... صفت ۴-۱-۲-۲
- ۸۳ ..... قید ۵-۱-۲-۲
- ۸۴ ..... فعل ۶-۱-۲-۲
- ۸۶ ..... تضمین ۷-۱-۲-۲
- ۸۶ ..... تلمیح ۸-۱-۲-۲
- ۸۸ ..... واژگان بیگانه ۹-۱-۲-۲
- ۹۰ ..... ویژگی‌های سبک خراسانی در شعر رشید ۳-۲-۳-۲
- ۹۱ ..... ویژگی‌های صرفی ۱-۳-۲-۲
- ۹۱ ..... فعل پیشوندی ۱-۱-۳-۲
- ۹۱ ..... کاربرد صیغه ماضی نقلی به صورت شنیدستی ۲-۱-۳-۲
- ۹۱ ..... کاربرد همی به جای می مضارع اخباری ۳-۱-۳-۲
- ۹۲ ..... کاربرد یای استمرار ۴-۱-۳-۲
- ۹۲ ..... کاربرد یای استمرار به همراه می ۵-۱-۳-۲
- ۹۳ ..... کاربرد م نفی به جای جزء پیشین ن ۶-۱-۳-۲
- ۹۳ ..... استعمال یای شرط ۷-۱-۳-۲
- ۹۳ ..... کاربرد ب + فعل ماضی به سبک قدیم ۸-۱-۳-۲
- ۹۳ ..... تقدم جزء پیشین ب بر سر فعل برای تأکید نفی ۹-۱-۳-۲
- ۹۴ ..... کاربرد ایدون ۱۰-۱-۳-۲
- ۹۴ ..... صوت (شبه جمله) ۱۱-۱-۳-۲
- ۹۶ ..... قید حالت ۱۲-۱-۳-۲
- ۹۷ ..... کاربرد حروف اضافه ۱۳-۱-۳-۲
- ۹۹ ..... کاربرد فعل‌های یارستن ۱۴-۱-۳-۲
- ۹۹ ..... آوردن فعل تابع به صورت مصدر تام ۱۵-۱-۳-۲

- ۹۹ ..... ۱۶-۱-۳-۲ کاربرد فعل (دو وجهی) به جای فعل متعدی
- ۹۹ ..... ۱۷-۱-۳-۲ گروه اسمی (اسم یا صفت)
- ۱۰۰ ..... ۱۸-۱-۳-۲ گروه اسمی (ترکیب اضافی، ترکیب وصفی)
- ۱۰۱ ..... ۲-۳-۲ ویژگی‌های نحوی
- ۱۰۱ ..... ۱-۲-۳-۲ تقدیم
- ۱۰۱ ..... ۱-۱-۲-۳-۲ تقدیم فعل
- ۱۰۲ ..... ۲-۱-۲-۳-۲ تقدیم معین فعل
- ۱۰۲ ..... ۳-۱-۲-۳-۲ تقدیم نهاد
- ۱۰۲ ..... ۲-۲-۳-۲ تأخیر
- ۱۰۲ ..... ۱-۲-۲-۳-۲ تأخیر نهاد
- ۱۰۳ ..... ۲-۲-۲-۳-۲ تأخیر مفعول
- ۱۰۳ ..... ۳-۲-۲-۳-۲ تأخیر متمم
- ۱۰۳ ..... ۴-۲-۲-۳-۲ تأخیر معین فعل
- ۱۰۳ ..... ۳-۲-۳-۲ تکرار فعل
- ۱۰۴ ..... ۴-۲-۳-۲ حذف
- ۱۰۴ ..... ۱-۴-۲-۳-۲ حذف فعل
- ۱۰۴ ..... ۲-۴-۲-۳-۲ حذف ضمیر
- ۱۰۴ ..... ۳-۴-۲-۳-۲ حذف یا افزودن همزه در برخی واژگان
- ۱۰۴ ..... ۵-۲-۳-۲ جابجایی موصوف و صفت
- ۱۰۵ ..... ۶-۲-۳-۲ جابجایی ضمیر
- ۱۰۵ ..... ۳-۳-۲ ترکیبات مشتق و مرکب
- ۱۰۶ ..... ۴-۳-۲ تعابیر تازه
- ۱۰۷ ..... فصل سوم موسیقی شعر
- ۱۰۸ ..... ۱-۳-۱-۳ موسیقی شعر
- ۱۰۹ ..... ۱-۱-۳-۱-۳ موسیقی بیرونی

- ۱۱۰ ..... ۱-۱-۱-۳- موسیقی بیرونی شعر رشید
- ۱۱۳ ..... ۲-۱-۱-۳- رابطه موسیقی و معنا در شعر رشید
- ۱۱۳ ..... ۱-۲-۱-۱-۳- بحر رمل مخبون
- ۱۱۳ ..... ۲-۲-۱-۱-۳- بحر هزج
- ۱۱۴ ..... ۳-۲-۱-۱-۳- بحر مجتث
- ۱۱۵ ..... ۴-۲-۱-۱-۳- بحر مضارع
- ۱۱۶ ..... ۳-۱-۱-۳- قالب
- ۱۱۶ ..... ۱-۳-۱-۱-۳- منقطعات
- ۱۲۰ ..... ۲-۳-۱-۱-۳- قصاید
- ۱۲۰ ..... ۳-۳-۱-۱-۳- غزلیات
- ۱۲۱ ..... ۴-۳-۱-۱-۳- مثنوی مستزاد
- ۱۲۱ ..... ۵-۳-۱-۱-۳- قطعه
- ۱۲۲ ..... ۶-۳-۱-۱-۳- چهارپاره
- ۱۲۳ ..... ۷-۳-۱-۱-۳- مستزاد
- ۱۲۴ ..... ۸-۳-۱-۱-۳- رباعی
- ۱۲۴ ..... ۹-۳-۱-۱-۳- مثنوی
- ۱۲۵ ..... ۲-۱-۱-۳- موسیقی درونی
- ۱۲۶ ..... ۱-۲-۱-۳- تکرار
- ۱۲۶ ..... ۱-۱-۲-۱-۳- هماهنگی حروف (واج آرایه)
- ۱۲۷ ..... ۲-۱-۲-۱-۳- تکرار واژه
- ۱۲۸ ..... ۳-۱-۲-۱-۳- تکرار عبارت
- ۱۳۰ ..... ۲-۲-۱-۳- جناس
- ۱۳۰ ..... ۱-۲-۲-۱-۳- جناس تام
- ۱۳۱ ..... ۲-۲-۲-۱-۳- جناس مرکب
- ۱۳۱ ..... ۳-۲-۲-۱-۳- جناس مضارع و لاحق
- ۱۳۲ ..... ۴-۲-۲-۱-۳- جناس ناقص

- ۱۳۲ ..... ۳-۱-۲-۲-۵- جناس خط
- ۱۳۳ ..... ۳-۱-۲-۲-۶- جناس لفظ
- ۱۳۳ ..... ۳-۱-۲-۳- عکس
- ۱۳۳ ..... ۳-۱-۲-۴- اشتقاق
- ۱۳۴ ..... ۳-۱-۲-۵- رد العجز الى الصدر
- ۱۳۴ ..... ۳-۱-۲-۶- رد الصدر الى العجز
- ۱۳۵ ..... ۳-۱-۳- موسیقی کناری
- ۱۳۵ ..... ۳-۱-۳-۱- قافیه
- ۱۳۶ ..... ۳-۱-۳-۱- ذوقافیتین
- ۱۳۷ ..... ۳-۱-۳-۲- قافیه متجانس
- ۱۳۷ ..... ۳-۱-۳-۳- اعنات
- ۱۳۸ ..... ۳-۱-۳-۴- رد القافیه
- ۱۳۸ ..... ۳-۱-۳-۵- تکرار قافیه
- ۱۴۱ ..... ۳-۱-۳-۲- ردیف
- ۱۴۱ ..... ۳-۱-۳-۲-۱- ردیف‌های فعلی
- ۱۴۲ ..... ۳-۱-۳-۲-۲- ردیف حرف اضافه
- ۱۴۲ ..... ۳-۱-۳-۲-۳- ردیف ضمیر شخصی به صورت مضاف الیه
- ۱۴۲ ..... ۳-۱-۳-۲-۴- ردیف اسم
- ۱۴۲ ..... ۳-۱-۳-۲-۵- ردیف‌های گروهی
- ۱۴۳ ..... ۳-۱-۴- موسیقی معنوی
- ۱۴۳ ..... ۳-۱-۴-۱- تضاد
- ۱۴۳ ..... ۳-۱-۴-۲- پارادوکس
- ۱۴۴ ..... ۳-۱-۴-۳- ایهام
- ۱۴۵ ..... ۳-۱-۴-۳-۱- ایهام تناسب
- ۱۴۶ ..... فصل چهارم صور خیال

- ۱۴۷ ..... ۱-۴- شعر
- ۱۴۸ ..... ۱-۱-۴- تشبیه
- ۱۵۰ ..... ۱-۱-۱-۴- تشبیه مرسل
- ۱۵۱ ..... ۲-۱-۱-۴- تشبیه مجمل
- ۱۵۱ ..... ۳-۱-۱-۴- تشبیه بلیغ
- ۱۵۲ ..... ۴-۱-۱-۴- تشبیه به اعتبار شکل
- ۱۵۲ ..... ۱-۴-۱-۱-۴- تشبیه ملفوف
- ۱۵۲ ..... ۲-۴-۱-۱-۴- تشبیه جمع
- ۱۵۲ ..... ۳-۴-۱-۱-۴- تشبیه مفروق
- ۱۵۳ ..... ۴-۴-۱-۱-۴- تشبیه مضمّر
- ۱۵۳ ..... ۵-۴-۱-۱-۴- تشبیه تفضیل
- ۱۵۵ ..... ۵-۱-۱-۴- انواع تشبیه به اعتبار طرفین
- ۱۵۵ ..... ۱-۵-۱-۱-۴- تشبیه حسی به حسی
- ۱۵۵ ..... ۲-۵-۱-۱-۴- تشبیه حسی به عقلی
- ۱۵۵ ..... ۳-۵-۱-۱-۴- تشبیه عقلی به حسی
- ۱۵۵ ..... ۴-۵-۱-۱-۴- تشبیه عقلی به عقلی
- ۱۵۶ ..... ۶-۱-۱-۴- تشبیه به اعتبار مفرد، مقید و مرکب بودن
- ۱۵۶ ..... ۱-۶-۱-۱-۴- تشبیه مفرد به مفرد
- ۱۵۶ ..... ۲-۶-۱-۱-۴- تشبیه مقید به مقید
- ۱۵۶ ..... ۳-۶-۱-۱-۴- تشبیه مفرد به مقید
- ۱۵۶ ..... ۴-۶-۱-۱-۴- تشبیه مرکب
- ۱۵۷ ..... ۷-۱-۱-۴- تشبیهات بدیع
- ۱۵۷ ..... ۲-۱-۴- استعاره
- ۱۵۸ ..... ۱-۲-۱-۴- استعاره مصرحه
- ۱۵۹ ..... ۲-۲-۱-۴- استعاره مکنیه

۱۵۹	..... ۳-۱-۴ تشخیص
۱۶۰	..... ۴-۱-۴ مجاز
۱۶۱	..... ۱-۴-۱-۴ ذکر جزء و اراده کل
۱۶۱	..... ۲-۴-۱-۴ ذکر محل و اراده حال
۱۶۱	..... ۳-۴-۱-۴ ذکر حال و اراده محل
۱۶۱	..... ۴-۴-۱-۴ مجاز به علاقه ما کان
۱۶۱	..... ۵-۱-۴ کنایه
۱۶۴	..... ۶-۱-۴ نماد
۱۶۵	..... ۷-۱-۴ تمثیل
۱۶۵	..... ۱-۷-۱-۴ اقسام تمثیل از لحاظ صورت
۱۶۸	..... ۸-۱-۴ حسامیزی
۱۶۹	..... فصل پنجم عاطفه و درون مایه شعر رشید یاسمی
۱۷۰	..... ۱-۵-۱ عاطفه
۱۷۱	..... ۱-۱-۵-۱ مضامین شخصی
۱۷۱	..... ۱-۱-۱-۵ عواطف نسبت به همسر، فرزند و نزدیکان
۱۷۲	..... ۲-۱-۱-۵ عواطف نسبت به بزرگان و دانشمندان
۱۷۳	..... ۳-۱-۱-۵ دعوت به عشق
۱۷۴	..... ۴-۱-۱-۵ ناامیدی
۱۷۵	..... ۵-۱-۱-۵ مرگ
۱۷۵	..... ۶-۱-۱-۵ فلسفه
۱۷۶	..... ۷-۱-۱-۵ مناعت طبع شاعر
۱۷۷	..... ۸-۱-۱-۵ اندیشه‌های مذهبی
۱۷۸	..... ۲-۱-۵ مضامین فردی و اجتماعی
۱۷۸	..... ۱-۲-۱-۵ غم و اندوه

- ۱۸۲ ..... ۲-۲-۱-۵ دعوت به شادی و غنیمت شمردن لحظات
- ۱۸۴ ..... ۳-۱-۵ مضامین اجتماعی
- ۱۸۴ ..... ۱-۳-۱-۵ من اجتماعی
- ۱۸۴ ..... ۱. اندیشه های انسان دوستی شاعر
- ۱۸۵ ..... ۲. نفی انزوا و مردم گریزی
- ۱۸۶ ..... ۳. مخالفت با آداب و رسوم مردود
- ۱۸۷ ..... ۲-۳-۱-۵ انتقاد اجتماعی
- ۱۹۱ ..... ۴-۱-۵ مضامین سیاسی
- ۱۹۱ ..... ۱-۴-۱-۵ وطن خواهی
- ۱۹۲ ..... ۲-۴-۱-۵ انتقاد از عقب ماندگی
- ۱۹۳ ..... ۳-۴-۱-۵ دعوت به قیام و مبارزه علیه استعمار
- ۱۹۵ ..... ۵-۱-۵ تعلیم و تربیت در شعر و اندیشه‌ی رشید یاسمی
- ۱۹۸ ..... ۱-۵-۱-۵ اشعار تربیتی
- ۱۹۸ ..... ۱-۵-۱-۵ توصیه غیر مستقیم به خانواده دوستی
- ۱۹۹ ..... ۲-۱-۵-۱-۵ توصیه به حمایت از زنان و احترام به آنان
- ۲۰۰ ..... ۳-۱-۵-۱-۵ حسن معاشرت
- ۲۰۱ ..... ۴-۱-۵-۱-۵ تأکید بر کار و تلاش
- ۲۰۲ ..... ۵-۱-۵-۱-۵ دوری از تنبلی و سستی
- ۲۰۲ ..... ۶-۱-۵-۱-۵ ایمان به اراده انسان
- ۲۰۳ ..... ۷-۱-۵-۱-۵ مبارزه با خرافه پرستی
- ۲۰۴ ..... ۸-۱-۵-۱-۵ دوری از سرکشی و غرور و توجه به اصل خویش
- ۲۰۵ ..... ۲-۵-۱-۵ حکمت و عبرت
- ۲۰۷ ..... ۳-۵-۱-۵ اشعار اخلاقی ترجمه‌ی رشید
- ۲۰۹ ..... ۴-۵-۱-۵ ترجمه کتاب و مقاله
- ۲۱۰ ..... ۱-۴-۵-۱-۵ آیین دوستیابی

۲۱۰	..... اندرزهای اپیکتتوس ۲-۴-۵-۱-۵
۲۱۰	..... کریتن یا رساله تکلیف ۳-۴-۵-۱-۵
۲۱۱	..... کتاب‌ها ۵-۵-۱-۵
۲۱۱	..... نصایح فردوسی ۱-۵-۵-۱-۵
۲۱۲	..... فلسفه اخلاق ۲-۵-۵-۱-۵
۲۱۳	..... مقالات: ۶-۵-۱-۵
۲۱۳	..... رأی ابن خلدون در باب تعلیم و تربیت ۶-۱-۵-۱-۵
۲۱۴	..... اراده ۲-۶-۵-۱-۵
۲۱۵	..... رمانتیسیم ۲-۵
۲۱۶	..... رمانتیسیم در ادب ایران ۱-۲-۵
۲۱۷	..... رمانتیسیم در شعر رشید یاسمی ۲-۲-۵
۲۱۸	..... مایه‌های رمانتیسیم در شعر رشید یاسمی ۳-۲-۵
۲۱۸	..... طبیعت در شعر رشید ۱-۳-۲-۵
۲۲۰	..... تخیل ۲-۳-۲-۵
۲۲۱	..... شب ۳-۳-۲-۵
۲۲۳	..... اندوه رمانتیک ۴-۳-۲-۵
۲۲۴	..... بازگشت به دوران کودکی ۵-۳-۲-۵
۲۲۵	..... شعر غنایی ۶-۳-۲-۵
۲۲۷	..... صحنه آرایبی و فضا سازی ۷-۳-۲-۵
۲۲۹	..... فصل ششم نتیجه گیری
۲۳۰	..... ۱-۶- نتیجه گیری:
۲۳۲	..... منابع

فصل اول

کلیات

۱-۱- تعریف مسأله و بیان سؤال‌های اصلی تحقیق :

وجه تمایز متون ادبی با متون دیگر در شیوه به کارگیری زبان در آن است. شاعران با به کارگیری شکردها و تمهیدات هنری زبان شعر خویش را از زبان عادی و هنجار متمایز می‌کنند و علاوه بر آفرینش معنا با توانایی‌های خویش معانی را به طرق مختلف بیان می‌کنند. استفاده از آهنگ و موسیقی و صورخیال و عواطف شاعرانه، موجب تأثیرگذاری بیشتر زبان شعر می‌شود. هر چه قدرت تخیل و خلاقیت ذهنی شاعر گسترده‌تر باشد، آثار برجسته و زیباتری پدید می‌آورد. رشید با بیان افکار، عقاید، مفاهیم و احساسات و عواطف از راه به کارگیری زبان و خلق تصاویر تازه در شعرش، تأثیر بسیاری بر خواننده می‌گذارد. او به کمک آهنگ و موسیقی به بیان تجربه‌ها و اغراض عاطفی خویش می‌پردازد و از این رهگذر شعر خویش را ماندگار می‌سازد.

نگارنده بر آن است که علاوه بر بررسی آثار رشید، به بررسی پنج عنصر زبان، موسیقی، صورخیال، عاطفه و درون‌مایه در شعر رشید یاسمی بپردازد.

۱-۲- سؤالات تحقیق

۱. آیا شعر رشید یاسمی از نظر موسیقی شعریت تأثیرگذار و القاگر؟
۲. آیا در زبان او نوآوری‌های صرفی و نحوی دیده می‌شود؟
۳. زیبایی‌های صورخیال او چیست؟
۴. اندیشه‌ها و معانی و اغراض عاطفی او چه عناصری هستند؟

۱-۳- فرضیه‌ها:

۱. موسیقی شعر رشید از نظر عاطفی تأثیرگذار است و هماهنگی مناسبی بین موسیقی و عاطفه وجود دارد.
۲. به نظر می‌رسد نوآوری‌های زبانی او کم ولی واژگان کهن و نحو کهن در زبان او برجسته است.
۳. صورت‌های خیالی شاعر نو و تازه است و گاه به سبک شعرای کهن تشبیهات و استعاراتی دارد.
۴. اندیشه‌های او فردی و اجتماعی است و مظاهر گوناگون حیات در شعرش تجلی پیدا کرده است.

۱-۴- هدف‌ها:

هدف‌ها: معرفی و بررسی اثری که تاکنون ناشناخته بوده است و استفاده و ارائه‌ی این تحقیق باعث معرفی و شناخت این شخصیت بزرگ در دانشگاه‌ها شده و برای جوانان هویت‌سازی می‌شود.